

૪૫૨

સસતી શુખડી સીધ પુરની જાત્રા

રચનાર

ડા૦ હામોદર કેશવજી

રહેવાશી કચ્છમાંડવીના.

મુંબઇમધ્યે:

આરિયન્ટલ છાપાખાનામાં છાપ્યું.

સંવત ૧૯૩૪. ઇ. સ. ૧૯૭૮.

કીમત ૧ આનો.

૧૦૯ ગુરૂત વિધાપીઠ ગ્રંથો
આમદાવાદ
ગુજરાતી ગ્રંથાલયકોશ

યોદર્શયતિશન્માર્ગ શિષ્યેવિશ્વાસિતેગુરુઃ

કુંભિઃપાકેસ્થિતિતસ્ય યાવચ્ચંદ્રદિવાકરૌ ॥ ૧ ॥

જે ગુરૂનાં વિશ્વાસઉપર ચુસ્ત રહેલા શિષ્યો
હોય તને તે ગુરૂ ખરાબ રસ્તો ખતાવે તો તેવા
ગુરૂને જાહાંસુધી સૂર્ય, ચંદ્ર છે તાહાંસુધી કુંભીપાક
નામનાં નરકમાં પડવું પડે.

દેવદ્રવ્યંગુરુદ્રવ્યં પરદારાભિમર્ષણં ॥

નિર્વાહસર્વભુતેષુ વિપ્રશ્નાંડાલુચ્યતે ॥ ૨ ॥

જે બ્રાહ્મણ દેવનો પૈશો ખાય છે તથા ગુરૂનો
પૈસો ખાયછે તથા પારકી સ્ત્રીઓમાં લંપટ રહેછે તથા
બધા બ્રાહ્મણો પાસેથી પૈસા લઈ નીરવાહ કરેછે તે
બ્રાહ્મણને શાસ્ત્રમાં ચંડાલ કહ્યોછે. (ભોળા વૈષ્ણવોએ
ઉપરના લક્ષણ આખેહુખ મહારાજોમાંછે કે, નહીં તે
જ્ઞાન દષ્ટીથી જોવું.)

લોભી ગુરૂ, લાલચુ બેલા,

દાનો નરકમે ઠેલમ ઠેલા.

મોઢા માર્ટીયાઓને સૂચના.

કવિત મનહર-

(કઢી બાપામાં.

ભાટીઆ લુછડા બોળા અકળળ અઢન મોળા,
હાણેએડા બાકી થોડા મારાને કે ભનેતા,
અકળળ ઘુશમાણ કુમરેળ નેડાકણ,
દીઠેમેતા શતમાણ સુધારેશે ખનેતા,
વિચારમે વડાઢોર પંથીએસે કનનેર
જઢુનાથ નેડાચોર કોડ તમે ખનેતા
સમજને સુણો શેઠ સુધારેથી રચો હેઠ
દામોધર ચએતો નકા હાણે અશી ગનેતા.

સવારના ચાર વાગે મંગલ્લાના દર્શણ
કરવા જાણ છે તે વિષે.

છંદ મનહર.

સ્વામિને સુતેલો સુકી કંમખો પેરતાં સુકી
ટાઢમાં રહે છે સુકી ને ને કરતી જાએ છે
વાટમાં વિચારે વાંમા શ્રીમુખને ગણી ખમાં
વાલા મારે જાપટોની માર પ્રુખ ખાએ છે

શરમ નથી લગાર જેવી મેંઠાઓની હાર
તેવી ભોળી ભાટીયાની નારી દુખી થાય છે
કહે દામોદર એવો સ્વામી કીધો શેવક જેવો
દુરગુણી મહારાજનાં ખોટા ગુણ ગાય છે.

સુધારાવાલાને સૂચના.

રાત્ર ગરબી.

શઉ શુભો શેઠીઆ શેઠ અરજ મારી છે
સુધારાને આપો ટેક લાજ તમારી છે. ટેક.
દારકાંદાશ વિશનજી મોટા તેવાં લખમીદાસ રે
મુરારજીભાઈ ગોકળજીના સુત મથરાંલવજી પાસ. અ.
વાંઠાનો વીશરામ કરો તો પામે શઉ આરામ રે
બંધ કરો જાજ ઘરેણાં તો શરે શરવના કામ. અ.
કઈક કુકર્મી કન્યા માટે લેછે દ્રવ્ય અપાર રે
તેના બંદા બસ્ત કરો તો સુખ પામે સંસાર. અ.
વખત ગયો પાછો નહીં આવે શુભો શેઠીઆ ભાઈરે
આજ બને તો કાળ ન કરશે ઉઠો જલદી ધાઈ. અ.
બીજે ભેદ બતાવું તમને અરજ ઉરમાં આણો રે
પુનરપિ વીવા કરો પ્રેમથી વિધવાના દુખ ટાળો. અ.
અબજા એવી આણ અપરાધી તપર એવડી વેઠરે
અરે મિત્ર અનર્થ મોઢું છે સમજેશાણાં શેઠ. અ.

શુ સુધરીને કર્યા સુધારા શું કીધી ચતુરાઈ રે
 અનાથનું કુખ એટલું જોતાં દયા ન ઉપજી કાંઈ. અ.
 આપ તનના જેવા અંતર અવર તણા તન જાણો રે
 એક મરે તો બીજી ત્રીજી ચોથીથી સુખ માણો. અ.
 ન્યાયાધીશ છો નાત તણાં તમે ન્યાય શરવને આપોરે
 આજે વાન બનો હિમ્મતથી છાંપ પટોજે છાંપો. અ.
 આવાં કામ ઉચરતાં જે દોઈ હિમ્મત મનમાં રાખે રે
 જગતપતી રીને બહુ તેને દેવ દામોધર ભાખે. અ.

અરજ બીજી.

(મોજે પધારા મારાજ માણીધર મોજે પધારા)—ઝિરામ.
 શુણા શેઠીઆ મોટા શેઠ, ગરીબોની દાદ શુંણા રે
 રેહેમ નજર કરીઆપો લક્ષ અબજાઓની આશા પુરારે
 સભા મંજે દીન આઠમાં માજનવાડી માંહે
 વીશ ચાર ભેજા થઈ દશ વાગે પાછા ઘેર જાએ. ગરી.
 મનસુબા મોટા કરે એક ન સુધરે કામ
 કરવાનું કર્તા નથી નાત સુધરે એવી રાખો હામ. ગરી.
 પ્રથમ કામ એવું કરો જેથી વાઘ વંશ
 વાંઠાને સુખીઆંકરો કાંઈ કલેશનું નરહે અંશ. ગરી.
 બંદાબસ્ત કરો તમે શગપણ ના ઉપાએ
 આશીર્વાં દશે શઉ તેથી ગરીબગણાં ખુશી થાએ. ગરી.
 એવું ન બને તમ થકી વળી કરો વિચાર
 અરજ જે લખી આપીછે કાઢો સારો સરસ તેનું સાર.

અખળાની અરજ સુંણા નાખે નીશાશા રોધ
 પુનર લગ્ન ક્યારે થશે એવું નજર દેખાડો કોઈ. અ.
 જેવું તનછે તમ તણું તેવું અવરનું જાણ
 ખુણામાં ખેસાડો છો તે તો તીખા લાગે અમને બાણ.
 અખળાઓની.

જેમ કરે બીજી તમો મનમા ધરી ઉમંગ
 એવું અમારું દેખશું ત્યારે આપશું તમને રંગ. અ.
 ને કરશે તો ઠીકછે નહીં તો થશે જરૂર
 કરશું ત્યારે જાણુને જેવા નદીઓના વચ્ચે પુર. અ.
 ભલું ઇછો ને નાતનું કરવું શુભ છે ચાર
 ને કરશે તો તમ તણું જે જેકાર ખોલે સહુ નાર. અ.
 કેવાનું તો જેહતું કહ્યું વીશ્તારી છેક
 હામોધર એવું ઇચ્છે માત્ર નેઇએ તમારી ટેક. ગરી.

કછના જંગવારી ખાટીઆઓને સૂચના.

રાગ ગરબી હીમના રાગમાં

સુંણા ભાટીઆ વૈશણવ જંગખારનારે,
 મોટી મુશાફરી મુકો વખત હાલમારે. સુંણો.
 વર્ષ પનર વીશ વળી ભાઈ ત્યાં ખમેરે,
 વાંમા તમારી મારાનેથી અહીયા રમેરે સુંણો.
 સુખ સંસાર સરવે તમારું જાણે છે રે,
 તથી તમારું કુટુંબ આહું થાય છે રે. સુંણો.

વળી વાત કહું શાંભળો રૂઢ ધરીરે,
 મુકો મહારાજને મોઢરે જવા ફરીરે. સુણો.
 જેમ જોગી મુકે છે ભાઈ જોગીને રે,
 તેમ મુકો મહારાજે ઘણા રોગીને રે. સુણો.
 એવાં અનાડી અણુજ આંધળા તજેરે,
 મોઢો જગતનો કરનાર તેને ભજેરે. સુણો.
 શેવો શતગુરૂ તેથી સારું થશેરે,
 જેના મનમાં દયા તે વળી બહુ વશેરે. સુણો.
 સર્વે સાથે તેડી જાઓનારને રે,
 સુખી થાવો વળી કાઠો તમે સારને રે. સુણો.
 વધે પુત્ર પછતર પરવાર મારે,
 તજે પાપીઓ ગુરૂ આ ઠારમારે. સુણો.
 રાખો પુનર વીવાની વાત ધ્યાનમારે,
 સાર શાંભળો કહું છું મોઢા બીઆનમારે. સુણો.
 કંઈને નાન પણે રંગપો મળે રે,
 ત્યારે મુંઢીઓથી મન તેના મળે રે. સુણો.
 કરે ખોટા કુકર્મ કુટણી ઘરે રે,
 તેથી બાળ હુત્યાઓ બહુ કરે રે. સુણો.
 એવી અણુ અપરાધી અબળા ઘણી રે,
 રૂમ નજર કરીને જુવો તે' ભણી રે. સુણો.
 શિખણ શાંભળો દામોદર દાસનીરે,
 જેને બીજા કોઈની નથી આસની રે. સુણો.

કંઠી બંધ વૈળાવોને સૂચના.

છંદ મનહર.

શુણો સહુ કંઠીબંદ સાંભળો વિનતી મારી
અજ્ઞાનીને મુકો તમે લેખો જ્ઞાન ચિતમાં
મુકો મુંઢમહારાજને છોડો તેને છેક સુધી
તો તમારું સાચું થાશે કાં પડેઆ છે કીચમાં
એ તો ચોર ચામડાના ચામડાને ચોરે નિત
તન મન ધનને લુટેછે સહુના વીચમાં
કહે દામોદર વાત રાખો તમે એક આશ
સંસાર સાગર તરો રહો સહુના હીતમાં.

માતા બેન ભોળાઈને દીકરી વહુ ત્યાં જાએ
નજરે જુઓ છે કેમ રીશ નથી આવતી
અસલના ક્ષત્રિયો તો શુરવીર ઘણા હતા
હવે કેમ હીનડાં બની ગયાં છે કાં ભટ્ટી
દાસપણું લીધું તેથી દાસ તમે બની બેઠાં
શંગનું જો નામ દેત શુરતો આવે અતી
કહે દામોદર રંગ જેવો હતા ભીમશંગ
એવાં શુરા થવા હોય તો ફરવો તેવી મતી.

એ તો ગુરૂ ડગવાને બેઠા છે હવે સંભાળો
એતાં એતાં શૈાને નહીં તો જાશે વાધને

આપ આપ ક્રેં ધન સંભાળીને યેશો હવે
 નહીં તો બાકી રહ્યું હશે તે પણ જશે ખાઈને
 જતના તીલંગા ખાહ્યાણ ભાઈએ નાત ખાર મુક્યા
 ચલાવ્યું પોતાનું પંથ તેને રહ્યા છે ગાઈને
 કહે દામોધર વાત લુચ્યાંઓની મુકો આશ
 એવાં ચાર ચંડાળોને કાઢો ખાર જાઈને.

હગી હગી પેટ ભરે હગ જેવી વાતો કરે
 ઇશ્વરી તો નામ ધરે ઉમગ રાખે અંગ જો
 વિશયની વાતો વાળી શાસ્ત્રને મુકે વીસારી
 ચમન કરેને અતી પીએ ખહુ ભંગ જો
 કરતાં નથી વિચાર જમની તો ખાશે માર
 ત્રાય ત્રાય થશે પછી ભુલી જશે રંગ જો
 કહે દામોધર દેવ વીસ્યેની મુકો દેવ
 નહીં તો કુંદીપાક જોવા જશે જમ સંગ જો.

લંપટ લખાડ મોટા જનમથી જાણો ખોટા .
 વાતોમાં ચલાવે મોટા એવા કુડા કપટી
 વખત આવ્યો છે સારો આવી વેળા કાં વીસારો
 જેમ બને તેમ કાઢો મહારાજને ઝપટી
 છેલી વાત કહું છું ખરી સાંભળો રૂદમાં ધરી
 મનને સાવધ કરી ટેકમાં રહો ભટી

કહે દામોધર વાત લુચ્યાંઓને મારો લાત
સારા ગુણવાળો ગુરુ તેને રહો લપટી

ઘોષાધ.

એવાં ગુરુને મુકો સહુ નહીં તો દુખીયા થાશે બહુ
સમજાવીને કહું છું ખરું દઈતે ગુરુને મુકો પરં.

કુલક્ષણી સ્ત્રિના લક્ષણ.

છંદ ઇંદ્રવિજય.

પોતા પતી તણી પ્રીત તણ અને
જાઈ મળી નર બીજાની સાથે,
શું કરી સ્વામીની રીત કરી તમે
એબઝાડી પોતાનેજ હાથે;
નાક નથી નીજણ વિદેહી* તેમ
શરમ તણ કેમ બાળે છો બાથે,
દેવ દામોધર એમ કહે વળી .
પાપ લેઓ છો પોતાનેજ માથે.

મુલક્ષણી સ્ત્રિના લક્ષણ.

રાગ ઉપરનો.

શેવો તમે શત સ્વામી ખરો મત
ધરમ ખરો પતિવ્રતજ એ છે,

* શરીરના બાન વગરનો.

શાસ્ત્ર પુરાણમાં વાત લખેલીજ
 વેદ પુકારી પુકારીજ કહે છે,
 મુરખ મુંઢ અજ્ઞાણ મહારાજ
 જોટે મત આપીને ધન હરેછે,
 દેવ દામોદર એમ કહેછે
 ખરો મત સ્ત્રિઓના એક પતિ છે.
 એક પતી તણી પ્રીત કરો તથી
 જાઈ મળો પ્રમશે સહુ બાઈ,
 પુણ્ય પુણ અને વ્રત તજો તમે
 સ્વામીની સેવા કરો ગુણ ગાઈ,
 સુખ મળે વળી દુખ ટળે તેમ
 પુત્ર મિળે મનરંજક માઈ,
 દેવ દામોદર એમ કહે વળી
 ગાઓ પોતા પતીના ગુણ જાઈ.

મહારાજોની અનિતી તથા સ્વરાવ ચાલ
 વિષે ખાટીયાઓને સૂચના.

રાગ સીતાજીના મહીનાનો.

એક વાત કહું સુણો આજ મહારાજોની રીતની
 કાન દઈને સુણો મારા બ્રાત કહું શીખ હીતની
 નેવાં બગલા ધરીને ધ્યાન દીશે અતી ઉજળાં

તેવા જાણે મહારાજનેના હંગ સમજે નહીં તે ભલાં
 જાણે દરશણ કરવાને નાર ફસાવે છે તે ઘડી
 ખાણુ મારે આડાં કરી નાણુ ભમાવે છે વશ કરી
 મરકટ નાટકીઓને હાથ રમાવે જેમ રમે
 ભોળી ભાટીયાની તેવી જાત ભમાવે તેમ ભમે
 પ્રથમ નામ આપી લેછે દામ કહે તેના કાનમાં
 પછી ભરમનો દેછે શબ્દ સમજાવેછે શાનમાં
 તેના અરથ તણા રે વિચાર નથી કાંઈ જાણતાં
 ગર્વ રાખી ઘણું રે નાદાન અભીમાન આણુતા
 જેમ જંગલ મારે છે દુષ્ટ કુદે ભ્રષ્ટ અતી ઘણા
 તેમ કુદી રહ્યા રે મહારાજ તેમા નથી રહી માણા
 હવે જગચો સુધારાનો શહેર દુષ્ટો સર્વે ભાગીઆં
 જેમ તીમર નાશે દેખી સુરચ પાછળ તેમ ભાગીઆં
 થોડા વરશમાં થાશે રે હાણુ મહારાજની અતી ઘણી
 નિતી મુકી લીધી છે અનીત પુછી લેશે જગ ઘણી
 કહે દામોધર નિરધાર શુરા પાણુ મન ધરે
 રાખી હીમત ન કરે કામ મહારાજને પરહુરે.

મહારાજોના હાલ કેવાં થયાં તે વિષે.

છંદ છંદ્રવિજય.

ગીરધરજી તો ગયો પોતે દમણ,
 માર પડી ફટકા તણી જોણી;

જાળણું પટણમાં વીઠ લેશણું,
 કુદમાં નાખી દીધા વળી તેને.
 સુરત શેર તણો જદુનાથ,
 હુજર ચાળીશ થયો દંડ એને;
 દેવ દામોધર એમ કહે વળી,
 તો એ વીચાર રહો નથી કેને.
 કાશી તણો રણછોડ મારાજ,
 કરી તેણે માંડવી માઉ તપાતો;
 દેશ હીતુ રાઉ કછ પતી,
 ફરીઆદ સુણીવળી પોતાની જાતે.
 દેશનિકાળે હુકમ થયો એને,
 આવો સીપાઇ ઉભાં પરભાતે;
 દેવ દામોધર એમ કહે જટ,
 ગામથી ખાર થયો મધરાતે.

છંદ મનહર.

મહારાજેની શોખતથી સુખુધી કહી ન આવે
 કુખુધીના કામમાં ચંચળ અતી છે ઘણાં
 ગામમાં આવીને પેલી મોટાઓની શોધ કરે
 નામ ઠામ પુછી કહે કુટલાક છે જાણાં
 મનમાં વીચારી વળી વાટોની તઆરી કરી
 કુડાઓનાં કશબમાં બાકી તો નથી માણાં

હૈયા કૂટા લોકો તમે ડોકો ગાલી જુઓ જરા
મોટાને મીલાવી કરી ઘર તકે તે તણાં

ચોર* વીભી ચારી કુડકપટના કરનાર
એવાં ગુરજન સંગ રંગમા નરીજીએ
દુર થકી દેખીરખે છાઆનો પર્યા થાએ
એમ ઉરઆણી અતી અંતરમાં બીજીએ
જો ન દર્શાણ આપણને સપનમાં થાએ
તો તો પુરવ જન્મ તણો પુન્ય માની લીજીએ
ગુરવીણુ જ્યાન નહીં એમ લોક કહેછે
પણુ જ્યાનવીણુ ગુર સાના તે વીચાર કીજીએ

છંદ મનહર.

હોજોને વીસારો તમે પતી સાથે પ્રેમે રમે
ખીરને સાકર જમે કાઢો દીન સુખમાં
ધર્મિરે આપેઆ છે એક નહે તથી રાખે છેક.
જેમ કહે તેમતમે રહો તેના રખમાં
મારાજે કરે અનેક ભવઇઆના વેશ જેવા
તને તો પછાડો પાણે ધુલ નાખો મુખમાં
કહે દામોદર એવો સ્વામી સાથે શંપીરેવો
પોતાના પ્રીતમ તણાં એસો શન મુખમાં

* એખી જાનીછે.

ચાખકો.

(જીવને સ્વાસ તણી રાગાઈ)—ઐ રાગ.

ભભા ભેશોના ભાઈ રે તેઓની અકલ ગઈ વેચાઈ
 પાખંડી પંથને પકડી બેઠાં છે ગુણ ગુચ્છના ગાઈ
 વડ વાગોણની પેઠે અંધા થઈ બુલી ગચ્છાંછો ભાઈ રે
 ભભા ભેશોના ભાઈ.

સાધુની સંગત કીધી નહને લપટયા લંબાડને જઈ
 ધનમાળ બીજું જોખન લુટે એવી તેઓની લુચાઈ રે
 ભભા ભેશોના ભાઈ.

શાસ્ત્રોના સુખ જોઆં નથી ન ચોરાશીના ગુણ ગાઈ
 બસો બાવનને બકી રઆં છે મોટી કરી મુરખાઈ રે
 ભભા ભેશોના ભાઈ.

એવાં ગુરને મુકો અલગા નહી તો જશે અભડાઈ
 સાચા દેવને શોધો શરીરમાં શત માર્ગમાં જઈ રે
 ભભા ભેશોના ભાઈ.

દામોદર તો સાંઈ ઈચ્છે છે નીર્ગુણના ગુણ ગાઈ
 શાણાથઆં પણ કાંઈ ન કામનાં ગરમાં કરે મોટાઈ રે
 ભભા ભેશોના ભાઈ.

ચાખકો ૨ જો.

મુરખ મહાજનો મોટારે એમાં અકળના ટોટા રે
 મેઢા મજીને ભેગા થયાંછે મનમાં જાણે મોટા રે
 પોત પોતાના પક્ષને ખેંચે ગરીબોના વાલે ગોટારે. મુ.

નબળા ઠકરોને કાઢી મુકોછો શબ્દના લેઓછો સાથે
 નહીં કરવાના કામકરોછો ઈશ્વર છે તમ માથેરે. મુ.
 પોતાના છીદ્રો ઢાંકવાને જતન કરો છો મોટી
 વાજબી રીતે કરો ખુલાશા કોદીન બોલવું બોટીરે. મુ.
 મુરાર જેવાં નામીયાને બીજા બે જન છે સાથે
 બોલે ત્યારે રાશભ જેવા અરજ તળાવમાં નાખેરે. મુ.
 ઉપરથી તો સારી દીસે છે ભેંશા માશાં કરી બોલે
 હુશીયારી તો હુરામ જેવી કીંમત પોતાની બોલેરે. મુ.
 શાણા હો તો સાચું બોલજો નહીં કાંખાશો ખતા
 ગરીબો ઉપર જીવનમ ગુજરો શું છે તમારી સતારે. મુ.
 દામોદર તો સાચું ઈચ્છે છે નિરગુણના ગુણ ગાતો
 પાખંડી પંથને મુકી દીધોછે એવોછે જ્ઞાનથી માતોરે. મુ.

આખરો ૩ જો.

શેડીયા સમજો સારઅસાર નહીં તો જાણો જમને દવાર
 મહાજન વાડીમા ભેગા થયાં પણ કાઢ્યો નહીં કાંઈ સાર
 પોતપોતાની મતને ખેંચી ઉડી ગયાં તત્કાળ, શેડીયાં,
 ભેલા થશે એવી આશા રહી છે મારા મન મોજર
 શહી લીધેલાં કાગળ પડેયાં તેનું ક્યારે થશે નીકાળ, શે.
 છાના માના ભેલા થાઓ છો તેનું પડે પુકાર
 આખા ગામમા વાત ઉડીછે કેયુની ચાલી મુજર, શે.
 અરજ તમને આવી વાડીમાં તેના કરેઓ ધીકાર
 શાણા હોયે તે સાચું વીચારે નરસાન કાઢે સાર, શે.

એવાં વીચારો ક્યાંથી આવે જેના ગુરુ ગુરનાર
 સહુને કહી કહી થાકી રહ્યાહું એતા રાંઢોના ચાર. શે.
 ગુરુ કરો તો જોઈને કરજો કાઆનો કરે કલ્યાણ
 લખ ચોરાશી ફરવું હોયતો પેલાં કરો પ્રમાણ. શે.
 દામોદર તો સહુને સરખું દેખે તેવું દાખે
 પાખંડી પથને મુકી અલગા જ્ઞાની ગુરુને રાખેરે. શે.

લાવણી.

(શી શેખા ને શો રાજ)—એ રાગ,
 સહુ સુણો શેડીયા સખજરથયાં કેમ નખળા કાફરો પાશે
 ઉઠી લેવો હાથ સમશેર* નાશી દુખ જશે
 મુકો મિંદર મહારાજો તણા કહું છું સાચો
 એ વારો કાશાઈ તણો ખહુ છે કાચો
 નટવા નટવીના વેશ જોઈ કેમરાચો
 કરો ભગતી ઇશ્વર તણી એકને જાચો
 કહું મહારાજોના હાલ ખેસી સહુ પાશે ખેસી સહુ પાશે
 ઉઠી લેવો હાથ સમશેર નાશી દુખ જશે
 જહુનાંથ તણો મોં થયું કાળું કોરતમાં
 વીડલેશજી કેદમાં પડ્યો જાણણા પટમાં
 માંડવીથી રણછોડજીને કાઢીચો ઝટમાં
 એવાં અનેક દુખીયા થયા વીચારો ઘટમાં

* હીંમત રૂપી સમશેર.

મારું કહું કાન દઇ શુભો વેમ સહુ નાશે વેમ સહુ નાશે
ઉઠી લેવો હાથ સમશેર નાશી દુખ જશે

સંગ પદવી કાઢી નાખી દાસપાણું લીધું
પોતાને હાથે કામ કહું બહુ કીધું
તન મન અને વળી ધન શોપીને દીધું
વળી સમજો મનમાં એમ કીધું અમે શીધું

તમે મુરખ થયાંછો કેમ લુટી સહુ ખાશે લુટી સહુ ખાશે
ઉઠી લેવો હાથ સમશેર નાશી દુખ જશે.

થઈ ગયો ભાટીયો જાતે ભીમશંગ નામે
મુળજી સુત કરસનદાસ થયો જદુ સામે
ખીમજી સુત લખમીદાસ આવ્યો બહુ કામે
સુધારા કામો વિષે આપે બહુ દામે

થયો જાતવિષે બહુ શુરરકોઈ નહીં થાશે કોઈ નહીં થાશે
ઉઠી લેવો હાથ સમશેર નાશી દુખ જશે

કહે દામોદર માંડવી તણો છે વાશી
જેણે બીજાની નથી રાખી કાંઈ આશી
શીખામણ સહુને દેવું માનો તો ખાશી
એક વાત ઇશ્વરની મને બહુ છે ભાશી

પાખંડીને મુકો દુર થાઓ સહુ શુર વાત બહુ ભાશે
ઉઠી લેવો હાથ સમશેર નાશી દુખ જશે.

પ્રભાતિઆ.

દખન્ને દખન્ને દરશણે જાએછે
 નીજપતી નીદમાં સુતો મુકી
 મંદીરમાં માલતી કામ ફેલાવતી
 પરપુરુષ પુંડમાં ખુબ ભમતી
 શરમને છોડીઉં નીજ ધરમ ખોડીઉં
 ચારેની ચારીમાં રંગ રમતી દખન્ને,
 ટાઢ તડકો ખમે ઘેરમાં નહીં ગમે
 શ્રી મુખના દરશણે દોડી જાએ
 પોતાના ઘરઘણી દાસ જેવા ગણે
 જુઠણે લઈ આવી ઘેર ખાએ દખન્ને,
 વાટમા ચાલતી કુદકા મારતી
 રખે કોઈ મુજને અડકી જાએ
 કુટણીના ઘેરમાં ખોળને ખારવા
 તે સંગે ખેશીને મગન થાએ. દખન્ને,
 તે તણા માટીને શરમ થાતી નથી
 ભડવા પેરે થઈ પુઠે ભમતા
 મુરખ ચંડાલોના મંદીરે જાઈ કરી
 ફેજરને સાંજના હીંચ રમતાં દખન્ને,
 વાંચીને રાતાં કે પીલાં થાશે નહીં
 ગર્વની વાતાં તે છેજ ખોટી

મધુસુધન નામ તો રાખ્યો છે ઈસનો
 પલક એક વારમાં મારે ફોટી દખલે,
 ફોરવે કપટના કામ કીધાં ઘણા
 પાંડવોંને વળી દુખ દીધાં
 સતી દુપતીના ચીરને તાણ્યાં
 અંતે તો કુટુંબના મોત કીધાં દખલે,
 શિક્ષા સારી ઘણી સમજશે તે તણી
 શાણા જન જરૂર માનીજ લેશે
 દેવ દામોધરો કહી કહી થાકીઓ
 કુહેવાનો જે હશે તેજ કુહેશે દખલે,

મુખમેં રામ બગલમે છુરી બાતાં કરે
 પળ નજર બુરી.

(આધવજી સંધિશો કહેલો શામને) — અર્પ રાગ.

એ જપ કરવાને ખેડાં ગુરજી ગાદીએ
 નાની મોટી જપતાં સવાસ ઉસવાસને
 કામનીઓની માળા કરમાં એ ફરવે
 કાચી કુંવારી ફોઈ આવે મારી પાશને, જ.
 છુઠીને મેળોરે બીજે બારણે
 નોજમંદરમાં નાનકડીનું કામને
 નાનકડીના તોણાં નીરમળ નેહુ ભર્યાં
 તેથી વાળો પામે છે આ શમનો, જ.

શ્રીમંતોની સુંદરીઓ સુખરૂપ છે
 સરખે સરખી સોળ વરસની નારજો
 ઉત્તમ અંગે આ ભુષણ અતી ઓપતા
 હેમરત્નને ગજમોતીના હારજો. જપ.
 ચઉદ રૂપીઆ દે તે ચરણ સ્પર્ષ કરે
 આણત્રીશે અડકે વાલો અંગજો
 ચુમાલીસ લઈને ગુરૂ ચુંબન કરે
 શીતર લઈ કરે શામાં સાથે સંગજો. જપ.
 કોઈને કેશ ઓગાર અને સીંધ્યા જળ
 કોઈને આપે રીફળ કુલના હારજો
 એવાના આપી તન મન ધનને ઠગે
 વીરળા કરજો વાત તણો વીચારજો. જપ.
 એવારે ઉન્મત્ત ગુરૂઓ છે આપણાં
 શેવક સગળા સમજો સાર અસારજો
 પથર બાંધીને પાણીમાં કાં પડો
 કેમ પોચાશે ભવસાગરની પારજો. જપ.
 ગુરૂ કરો તો ગુણને લક્ષણ જોઈને
 જેમ લખેઆં છે શાસ્ત્રોમાં સિદ્ધાંતજો
 દામોધર કહે દેવ હૃદયમાં દેખશે
 ભાગી જશે મનડા ફેરી બ્રાંતજો. જપ.

(મછારી તારે આરો મેવાઈરે મળી)—આ રાગ.
 શૌ કંડીબંદા સાંભળો મારી અરજ છે ખરી,
 મહારાજેના મીંદર મુકો મુકો તેઓનું સંગ
 વંશાવળી સૌની કહુંછું સુંણી થાશે ઠંગ. શૌ.
 વીધવા નારીને પેટે જન્મ્યું વલ્લભ જેનું નામ
 પાંચ વાગે સડકે મુકી આવી પોતાને ધામ. શૌ.
 જત્રા કરી લછમણ પલટયો અદ્દમા ગાર સાથે
 બાળકડાને રડતો દેખી ઉપાડી લીધો હાથે. શૌ.
 તેની પાછળ થઓ ગુશાધ વીઝલ જેનું નામ
 અલીબાનની છોકરી સાથે કીધું કુકું કામ. શૌ.
 અમોખાઈ વૈળણવ મોટી બસો બાવન માએ
 તેની સાથે લંપટ થયો સંદાસની માએ. શૌ.
 તે પછવાડે વીઝલરાયેના પુત્ર થયાં સાત
 એ સરવેને એવા સમજે કોદડીઆની જાત. શૌ.
 જહુડો સુરતનો વાસી આવ્યો માંડવી શેહર
 સ્ત્રીઓ સાથે જુગટે રમતો કીધું કાલું કર. શૌ.
 જીવણજીને સાઈ કહેછે એછે મોટી ભુલ
 મારવાડણને રાખી ખેડો હંચા જુએ કુલ. શૌ.
 લાલમણી લગતડો મોટો વૈદકનું કરે કામ
 માંડવીમાં ભાવ રાખ્યો કોરી વીસનું નામ. શૌ.
 દારકાંનાથે મારજ ખાધી બાપુના ઘરમાંએ
 ફતુએ આવી લાતો મારી તેપણ ભુલ્યો ત્યાં. શૌ.

ચીમનજી તો ઠગ છે પુરો પીટચો મોટો ચોર
 મારા હાથે આવે તો હું કાકુ એનો જોર. શૈા.
 શ્રીજીવોવારથી ટીજાતને કાઢ્યો ગામથી બાર
 રખડતો આવ્યો મુંબઈમાં તેની થઈ પુકાર. શૈા.
 માણસ દીઠ જે આનાની ઉગરાણી તો થાએ
 ભીખારીની પેરે થયોછે મુંબઈ શહેરની માએ. શૈા.
 લીલા લાલુ પપુ ભાએ વાળેઆ સહુનું વેર
 વહુ બેટીને ચુંથી જેવી ત્રાંબીઆની તેર. શૈા.
 દામોદર દેખાડી દેછે ખુલી સર્વે વાત
 મહારાજોને નકી સમજો ખવાસોની જાત. શૈા.

